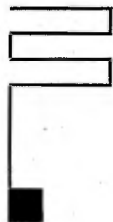

GEEN

OPDRINGERIG

APOSTOLAAT!

C. RIJNSDORP

In de „Muziekweek te Doorn”, die, evenals vorige jaren, onder auspiciën van de A.M.V.J. in haar vacatiehuis „Lands-zegen” van 7—12 Augustus gehouden staat te worden, zal o.a. de heer van Ravenzwaay spreken over „Amusementsmuziek”. Dit courantenbericht treft wel opmerkelijk samen met wat ik in het Juni-nummer over de noodzakelijkheid van goede voorlichting op dit gebied, ook met het oog op de radio, heb geschreven. Het onderwerp is belangrijk genoeg om niet alleen door de kleine kring conferentiegangers, maar ook door vele belangstellenden en belanghebbenden in den lande te worden overwogen. Het is te hopen, dat over deze materie in bredere kring openhartig zal worden gesproken en geschreven, opdat we ook in dezen positief werk mogen doen ten opzichte van opvoeding tot goede smaak. De oplossing zal, naar het mij voorkomt, gezocht moeten worden in een strenge schifting van goede en minderwaardige amusementsmuziek, waarbij dan in het goede genre vooral in *afwisseling* en in een zekere *systematisering* heil moet worden gezocht. De radio heeft, mede dank zij de gramfoonplaten-industrie, de mogelijkheid ook terug te grijpen op oudere ontspanningsmuziek, ik denk hier aan de voor moderne ooren zoo beschaafd en gekuischt klinkende, lichte muziek uit de 17e en 18e eeuw en ook aan „volksch” gekleurde liederen uit verschillende landen en tijden. Hoe meer afwisseling in genre, instrumenteering, stemming, bezetting tentoongespreid kan worden, des te beter. Ongetwijfeld is er in deze geest al heel veel goeds door de aether gezonden, maar de Christelijke omroep staat hier voor noodzakelijke beperkingen en eigenaardige bezwaren. Indien maar duidelijk aanvaard wordt, dat er ook Christelijke „Kitsch” is, die minstens evenzeer verwerpelijk is als welke andere ook. Het probleem loopt trouwens vrijwel parallel met het vraagstuk van de ontspanningslectuur. Een niet opvallende, maar toch aanwezige systematisering, niet alleen in bij den luisteraar bekende rubriekjes, maar over de heele linie en een voorzichtigte, maar nimmer aflatende verwijdering van alles wat naar goedkoope bibbermuziek zweemt, kan verder helpen. De schifting is niet altijd gemakkelijk en zeker zijn er geen algemeene regelen voor te geven. Zeker is: het brengen van goede muziek, ook van goede ontspanningsmuziek, heeft toch op den duur invloed, evenals het milieu waarin wij leven ons ondanks onszelf beïnvloedt en vormt.

die zenden, maar tot hen, die luisteren. Er zou al zooveel gewonnen zijn, indien er in elk van onze gezinnen één was, die zich tot taak stelde het radio-gebruik op hooger peil te brengen. We willen niet altijd over tekortkomingen spreken; er is zooveel, zoo heel veel goeds te beluisteren. Maar *hoe* wordt daarnaar geluisterd. Wanneer er nu iets is, dat waard is gehoord te worden, laat men dan ook *bewust willen* luisteren. Er is vaak een zekere valsche schaamte, waardoor men alleen zoo in het voorbijgaan wel wat wil opvangen, maar 't beneden zich acht er eens echt voor te gaan zitten, ook al is er tijd en gelegenheid voor. Vooral sprekers hebben onder deze slapheid van de zijde der luisteraars te lijden en al zijn er maar weinig geboren radio-causeurs, de omroep kan in het „opmaken” van speeches toch nooit heel ver gaan, zeker niet in de richting van de manier, waarop de gesproken advertenties in sommige Fransche zenders worden „gemonteerd.”

Een model van radio-toespraakjes heb ik indertijd gevonden wat vanwege de Oxford-groep eenige jaren geleden met Pinksteren, ik meen gedurende twintig minuten, 's middags door de Avro werd uitgezonden: vier of vijf korte, kernachtige speeches, omlijst door korte aankondigingen van den leider. Die waren, wat toon, afwisseling, tempo en beknoptheid betreft voor radiogebruik m.i. voorbeeldig. Maar verder kan men, dunkt mij, niet gaan. Muzikale omlijsting is ook prachtig, maar niet iedere spreker beschikt over de veelzijdige, soepele en toch ècht muzikale smaak van Henri de Greeve. Hoe men het ook wendt of keert, bij een toespraak is het 't *woord*, waarom het gaat en spreken veronderstelt luisteren. Hier ligt een plicht voor den radio-gebruiker om, niet te vaak, maar nu en dan toch nadrukkelijk, het consigne „luisteren” te geven en er alles eens voor te laten rusten. Als dat niet meer kan, lééft het gezin niet meer, maar het *drijft*. Neem de proef op de som, voor het te laat is, ouders van groote kinderen. Wat een verduisteringsproef is voor een gemeente of provincie, dat is een luisterproef voor het gezin. Het openbaart de zwakke plekken in de gezinssamenleving en het kan een uitnemend middel zijn die kleine samenleving beter te organiseren.

De Roomschen spreken graag van een apostolaat op een of ander gebied. Welnu, het radio-apostolaat zij nooit opdringerig en zeker niet, als het een van de *jongere* gezinsleden is, die, op grond van betere ontwikkeling of anderszins, roeping voelt het peil

van het radio-gebruik te verhoogen. Hoe rustiger, onopvallender dat in zijn werk gaat, des te beter. Vooral wanneer het b.v. een Passion of een Cantate van Bach betreft. Het jonge meisje heeft er op gevlast, er eens heerlijk voor te gaan zitten. En inderdaad, het lukt, maar juist als ze erin „weg” is, gaat de kamerdeur open en komt een vermoeide en verhitte moeder met een bak strijkgoed naar binnen, een zwijgend protest tegen het „egoïstisch” genietend kind. Ach, hoe mis is zoo'n situatie vaak van beide kanten! Hoe spoedig is het jonge meisje geneigd de verongelijkte te spelen; dwars door de muziek heen ontspint zich een geprikkeld gesprek, waarin er twee gelijk en meteen ongelijk hebben. Straks is er één op haar kamertje gevluht, de deur achter zich — niet gesloten, maar woedend dichtgetrokken hebbende — en die met haar gezicht op divan of bed wanhopig snikt. En beneden is er één, die niets meer van de situatie begrijpt en alleen maar voelt dat ze „op” is, geen gemoedsstemming, geschikt om nader tot Bach te komen. Maar dit staat vast: indien het gezin er niet in slagen kan op een of andere wijze het radiogebruik bewust in het gezinsleven in te schakelen, dan zal diezelfde radio, afgezien van nieuws- en weerberichten en een „stukje muziek” misschien, meer schade dan goed doen in het gezin, de onrust vermeerderen en het laatste beetje stilte vermoorden.

De verhouding van de meeste luisteraars tot de radio is min of meer barbaarsch. Ik bedoel dit letterlijk en denk b.v. aan een neger, die een koffer van een blanke heeft geroofd en nu in de kraal rondloopt met een hooge zijden hoed op, en een boord om zijn enkel, of een zelfstrikker om zijn middel gewonden. Een hem vreemde cultuur heeft enkele stukken en brokken „beschaving” op zijn weg gebracht en hij tooit er zich mee, kinderlijk en barbaarsch, zonder eenig begrip van de werkelijke bedoeling. Zoo tooien velen hun leven met wat de radio toevallig naar binnen stort; het wordt „opgezet” en weer weggedraaid naar gril of luim. Een woeste, barbaarsche cocktail van Ellington, Bach, Waldteufel, Oome Keesje, Brotherhood, nivelleert alles tot één brei van wancultuur. Zulk radio-gebruik staat niet veel hooger dan de kleding-instincten van dien neger; het is eenvoudig de stilte opvullen met willekeurig rumoer.

Daarom is het goed, wanneer in ieder gezin iemand met tact en geduld de opvoeding tot radio-gebruik ter hand neemt. Maar..... ieder „apostolaat” begint bij den apostel zelf. Is de apostel ouder, dan bedenke hij dat niet alles wat buiten zijn gezichtskring ligt, daarom al te veroordeelen is. Is hij jonger, dan is er dubbele tact noodig. „Gelijk hebben” is in de wereld niet voldoende; gelijk hebben is een *kunst*. Er zit niet alleen een kant van het *recht* aan, maar ook een kant van goedheid en geduld, een kant van fijn begrip. Oogen, die door liefde zijn gescherpt zijn hier noodig. Zoo, worstelend om tot een goed gebruik te komen, hebben wij in de radio al daardoor een zegen thuisgekregen. Moge ik nu mijn opmerkingen besluiten met enkele losse raadgevingen voor radio-gebruikers, die geen verder commentaar behoeven.

1. Wanneer ge iets hebt gehoord, dat ge *bijzonder* mooi hebt gevonden zet dan uw toestel af en ga weg.
2. Heb dagen waarop ge bewust stilte de voorkeur geeft boven het keurigst programma.
3. Als ge door de radio over heilige dingen hoort spreken of hoort bidden en ge kunt om welke reden dan ook niet eerbiedig luisteren of meebidden, laat de stem niet in een rumoerige, vijandige of onverschillige omgeving doorklinken.
4. Vul uw verloren oogenblikken op met 't beste wat het uur van de dag u biedt en niet enkel met wat u „ligt”, maar ook wat u verder kan ontwikkelen, evengoed als ge sommige dingen eet meer om de voedingswaarde dan om de smaak.
5. Luister, als ge bezig zijt uw talen te leeren, geregeld naar de buitenlandsche weer- en nieuwsberichten, gesproken advertenties, politieke overzichten en godsdienstige toespraken, om langs die weg door te dringen tot de moeilijker te begrijpen lezingen enz. Geef altijd scherp acht op de uitspraak en leer onderscheid hooren (ondanks alle „algemeen beschaafd”) op kleine dialectische eigenaardigheden.

Deze wijze van radiogebruik is voor studie van de levende talen van groote waarde.

Ten slotte: moge over dit belangrijke onderwerp: de radio en het huisgezin nog veel en door meer deskundige hand dan de mijne, geschreven worden, opdat dit instrument de volle zegen in ons leven verkrijge, die het inheeft!

VRIENDELIJKE WOORDEN

zijn gemakkelijk uit te spreken; zij verwonden niet en hebben nog nooit iets kwaads verricht. Zij kosten niets en vermogen zooveel.

Door vriendelijke woorden worden de menschen vriendelijk gestemd.

Als we nu toch weten, dat er met zoo weinig moeite iets goeds bereikt wordt, laten we dan meer vriendelijke woorden gebruiken.

Dat zal goed zijn voor onszelf en voor onze naasten.